

Ορφικοί διάλογοι

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης υποδέχεται με την έκθεση «Ορφικοί διάλογοι» τους καλλιτέχνες Hore Κωνσταντίνο Ντάγκα και Enzo Rovella.

Η συνύπαρξη των δυο ταλαντούχων εικαστικών και η εσωτερική ματιά τους, εμπνευσμένη από τον Πάπυρο του Δερβενίου που αποτελεί ένα από τα πολυτιμότερα εκθέματα του μουσείου, φέρνουν στην επιφάνεια ανησυχίες και ερωτήματα για την ανθρώπινη ύπαρξη που φαντάζουν σήμερα πιο επίκαιρα από ποτέ.

Η διάσωση από την καταστροφή του αρχαιότερου αναγνώσιμου χειρογράφου της Ευρώπης και η παράδοση του στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά υπήρξε ένας πραγματικός άθλος: πρώτα των αρχαιολόγων, μετά των συντηρητών, και στη συνέχεια των φιλόλογων-παλαιογράφων. Ο πάπυρος χρονολογείται ανάμεσα στο 340 και στο 320 π.Χ., το βιβλίο, ωστόσο, το οποίο αντιγράφεται σε αυτόν είναι παλαιότερο περίπου έναν αιώνα. Ο συγγραφέας του ήταν πιθανότατα ο Ευθύφρων από τα Πρόσπαλτα Αττικής, ένας μάντης και θεολόγος σύγχρονος του Σωκράτη, που παρουσιάζεται στον διάλογο του Πλάτωνα «Ευθύφρων».

Ο Πάπυρος του Δερβενίου αποτελεί την πρώτη ελληνική εγγραφή στον διεθνή κατάλογο «Μνήμη του Κόσμου» της UNESCO. Σύμφωνα με την UNESCO, «Ο Πάπυρος του Δερβενίου έχει τεράστια σημασία, όχι μόνο για τη μελέτη της ελληνικής θρησκείας και της φιλοσοφίας, που αποτελεί τη βάση της δυτικής φιλοσοφικής σκέψης, αλλά και επειδή αποδεικνύει την πρώιμη χρονολόγηση των Ορφικών ποιημάτων προσφέροντας μια ξεχωριστή εκδοχή των προσωκρατικών φιλοσόφων. Ο Πάπυρος του Δερβενίου, που αποτελεί το πρώτο βιβλίο της δυτικής παράδοσης, έχει παγκόσμια σημασία καθώς αντανακλά παγκόσμιες ανθρώπινες αξίες: την ανάγκη μας να κατανοήσουμε τον κόσμο, την επιθυμία να ανήκουμε σε μια ανθρώπινη κοινωνία με κοινώς αποδεκτούς κανόνες και την αγωνία να αντιμετωπίσουμε το τέλος της ζωής».

Η έκθεση, ένας σιωπηλός εικαστικός διάλογος ανάμεσα στις εξαϋλωμένες μορφές – δαίμονες του Rovella και τις γλυπτικές συνθέσεις από πηλό του Hore αποτελούν ένα σχόλιο στην συγκλονιστική ιστορία διάσωσης του παπύρου χάρη στην ‘καταστροφή’- απανθράκωσή του. Επιφάνειες, σχήματα και μορφές που αποσυντίθενται και ανασυντίθενται αποκαλύπτουν τη διττή ανθρώπινη φύση και μας εισάγουν σε έναν υβριδικό κόσμο όπου η φθορά και η αφθαρσία συνυπάρχουν και αλληλοσυμπληρώνονται διαχρονικά· ένα σχόλιο για την αέναη μάχη του ανθρώπου ενάντια στην εύθραυστη φύση και την αναπόδραστη φθαρτότητά του.

Σε μια αντιστικτική λειτουργία, υπό την εμπνευσμένη επιμέλεια του Francesco Piazza, οι «Ορφικοί διάλογοι» στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνουν την ικανότητα της τέχνης να συνδιαλέγεται με το παρελθόν την ώρα που αφουγκράζεται το σήμερα, και να εκφράζει κάθε φορά αυτή τη συνομιλία με τρόπο μοναδικό.

Αγγελική Κουκουβού

Προϊσταμένη Τμήματος Εκθέσεων, Επικοινωνίας & Εκπαίδευσης ΑΜΘ

Dialoghi orfici

Il Museo Archeologico di Salonico accoglie con la mostra "Dialoghi orfici" gli artisti Enzo Rovella e Hope Kostantinos Ntagkas.

La coesistenza dei due talentuosi artisti e la loro visione interna ispirata al Papiro di Derveni, uno dei reperti più preziosi del museo, portano in superficie preoccupazioni e domande sull'esistenza umana che sembrano più attuali che mai.

Salvare dalla distruzione il più antico manoscritto leggibile d'Europa e consegnarlo al patrimonio culturale mondiale è stata una vera e propria impresa: prima di tutto per gli archeologi, poi per conservatori, e alla fine per i paleografi filologi. Il rotolo è datato tra il 340 e il 320 a.C., ma il libro copiato sul papiro è di circa un secolo più antico. Il suo autore è probabilmente Euthyphro di Prospalta, in Attica, un veggente e teologo contemporaneo a Socrate, che compare nel dialogo "Euthyphro" di Platone.

Il Papiro di Derveni è la prima iscrizione greca inserita nel catalogo internazionale della Memoria del Mondo dell' UNESCO. Secondo l' UNESCO, "il Papiro di Derveni è di immensa importanza, non solo per lo studio della religione e della filosofia greca, che è alla base del pensiero filosofico occidentale, ma anche perché dimostra la datazione precoce dei poemi orfici, offrendo una versione unica dei filosofi presocratici. Il Papiro di Derveni, che è il primo libro della tradizione occidentale, ha un significato universale, in quanto riflette valori umani universali: il nostro bisogno di comprendere il mondo, il nostro desiderio di appartenere a una società umana con regole comunemente accettate e la nostra ansia di affrontare la fine della vita".

La mostra, un dialogo visivo silenzioso tra le figure-daimones disincarnate di Rovella e le composizioni scultoree in argilla di Hope, è un commento alla scioccante storia del salvataggio del Papiro, grazie alla sua 'distruzione' - carbonizzazione. Le superfici, le forme e le figure, che si decompongono e si ricostituiscono, rivelano la dualità della natura umana e ci introducono in un mondo ibrido in cui decadenza e incorruzione coesistono e si completano a vicenda nel corso dei secoli. Un commento alla perpetua lotta dell'uomo contro la sua fragile natura e l'ineluttabile deperibilità.

In contrappunto, sotto l'ispirata curatela di Francesco Piazza, i "Dialoghi orfici" al Museo Archeologico di Salonico confermano la capacità dell'arte di interagire con il passato ascoltando il presente, e di esprimere questa conversazione ogni volta in modo unico.

Angeliki Koukouvou

Responsabile del Dipartimento di Mostre, Comunicazione e Formazione AMTh

Traduzione dal greco moderno Meropi Ziogana

Orphic Dialogues

The Archaeological Museum of Thessaloniki welcomes with the exhibition "Orphic Dialogues" the artists Enzo Rovella and Hope Kostantinos Ntagkas.

The coexistence of the two talented artists and their inner view inspired by the Derveni Papyrus, one of the museum's most valuable exhibits, bring to the surface concerns and questions about the human existence that seem more relevant today than ever before.

Rescuing Europe's oldest legible manuscript from obliteration and handing it over to the world's cultural heritage has been a real feat: first of all for archaeologists, then for conservators, and finally for philological palaeographers. The scroll dates between 340 and 320 BC, but the book copied on the papyrus is about a century older. Its author was probably Euthyphro of Prospalta in Attica, a prophet and theologian contemporary of Socrates, who appears in Plato's dialogue 'Euthyphro'.

The Derveni Papyrus is the first Greek entry in UNESCO's international "Memory of the World" catalogue. According to UNESCO, "The Derveni Papyrus is of immense importance not only for the study of Greek religion and philosophy, which is the basis for the western philosophical thought, but also because it serves as a proof of the early dating of the Orphic poems offering a distinctive version of Presocratic philosophers. The text of the Papyrus, which is the first book of western tradition, has a global significance, as it reflects universal human values: the need to explain the world, the desire to belong to a human society with known rules and the agony to confront the end of life".

The exhibition, a silent visual dialogue between Rovella's disembodied figures-demons and Hope's clay sculptural compositions are a commentary on the extraordinary story of the scroll's rescue thanks to its 'destruction' - carbonization. Surfaces, shapes and forms that decompose and reconstitute, reveal the duality of human nature and introduce us to a hybrid world where decay and incorruption coexist and complement each other timelessly. A commentary on man's perpetual battle against his fragile nature and inescapable perishability.

In a counterpoint mode, under the inspired curatorship of Francesco Piazza, the "Orphic Dialogues" at the Archaeological Museum of Thessaloniki confirm the ability of art to interact with the past while listening to the present, and to express each time this conversation in a unique way.

Angeliki Koukouvou

Head of Exhibitions, Communication & Education Department AMTh